

Dochód podstawowy dla wszystkich

12 sierpnia 2016

W Szwajcarii w kwietniu 2012 roku formalnie zawiązano nową inicjatywę pod nazwą „Na rzecz bezwarunkowego dochodu podstawowego” [fr, także i pozostałe odnośniki prowadzą do stron w języku francuskim], która ma na celu wprowadzenie nowego prawa federalnego. Pomysł, który w zasadzie opiera się na przekazywaniu przez państwo wszystkim obywatelom miesięcznego dochodu podstawowego niezależnego od wysokości dochodów ani wykonywanej pracy, wywołał masę komentarzy we szwajcarskiej blogosferze.

Szwajcarski proces referendalny, to część systemu demokracji bezpośredniej pozwalający obywatelom wyzywać do zmian prawnych na poziomie federalnym i konstytucyjnym.

Jeżeli do 11 października 2013, pod inicjatywą podpisze się ponad 100 000 osób, wówczas Zgromadzenie Federalne będzie musiało zająć się tą inicjatywą i rozpisać referendum, gdy uzna, że inicjatywa jest uzasadniona i wiarygodna.

Pascal Holenweg wyjaśnia na swoim blogu całą sprawę: „Inicjatywa obywatelska „Na rzecz bezwarunkowego dochodu podstawowego” proponuje, by „ustanowienie bezwarunkowego zasiłku powszechnego” zostało wpisane do konstytucji federalnej, co „pozwoli całemu społeczeństwu prowadzić godne życie i brać udział w życiu publicznym”. Prawo to dotyczy finansów i ustanawia wysokość zasiłku (wnioskodawcy sugerują kwotę około 2000–2500 franków szwajcarskich miesięcznie (czyli ok. 6 800–8500 złotych miesięcznie), czyli kwotę równą maksymalnemu zasiłkowi z opieki społecznej obecnie wypłacanemu. Jednak nie zostało to wpisane do tekstu inicjatywy). Dochód podstawowy nie będzie powiązana z żadnymi warunkami: nie jest zależny od wysokości dochodów. Jest

powszechny (każdy go otrzyma) oraz egalitarny (każdy otrzyma taką samą kwotę). Jest również osobisty (wypłacany osobom, a nie na gospodarstwo). Nie jest to jednak dochód mający zastąpić utraconą pensję. Zastępuje raczej dodatki wypłacane osobom mającym niższy dochód (zasiłki dla bezrobotnych, renty, zasiłki rodzinne, stypendia dla studentów, świadczenia dla osób niepełnosprawnych). W jaki sposób będzie finansowany? Poprzez bezpośrednie opodatkowanie dochodów i majątków, pośrednie opodatkowanie konsumpcyjne (VAT), opodatkowanie nałożone na transakcje finansowe, a przede wszystkim dzięki relokacji środków obecnie przydzielonych do wypłacania emerytur/rent wypłacanych przez państwo oraz zasiłków dla bezrobotnych, ubezpieczenia społecznego oraz innych zasiłków z opieki społecznej, które są niższe niż kwota dochodu podstawowego.”

Fred Fred Hubleur zwraca uwagę na swoim blogu: „Istotną rzeczą jest to, że dochód ten jest ustalony dla wszystkich bez obowiązku pracy. Racja, to dochód bez zatrudnienia. To może wydawać się szokujące. Ale w jego sercu leży dająca się uzasadnić idea. Z jednej strony, walczymy z biedą i brakiem zabezpieczenia. Nie będzie już więcej potrzeby, aby opieka społeczna zwiększała czyjeś dochody oraz wypłacała dziesiątki różnych i niewydolnych zasiłków. Dochód bezwarunkowy jest równie dobrą wiadomością dla innowacji i kreatywności. (...) Dokonaliśmy także zmian paradygmatu, którą zatwardziali kapitaliści mogą uznać za alarmującą: wyzwolenia człowieka pracującego, przywrócenia mu jego statusu homo sapiens na rzecz homo travaillus (nota edytorska: „homo travaillus” to gra słów. Określenie to opisuje „człowieka pracującego”), który w naszym społeczeństwie dzierży władzę.”

Martouf podaje kilka argumentów za dochodem podstawowym, co zilustrowane jest poniżej:

Powody, dla których ludzie pracują (za: freeworldcharter.org via active rain przystosowane na francuski przez Martoufa ze zgodą na przedrukowywanie).

Ta nowa wizja świata została w szczególności zgłębiona w helwecko-niemieckim filmie „Dochód podstawowy: inicjatywa kulturalna”, autorstwa Ennona Schmidta i Daniela Hanii, dwóch z ośmiu obywateli Szwajcarii pomysłodawców inicjatywy.

Internauci stawiali na stornie BIEN_Switzerland, szwajcarskiego oddziału światowej sieci wzywającej do ustanowienia dochodu podstawowego, następujące pytania: „Proszę bardzo. Otrzymujesz 2500 franków szwajcarskich miesięcznie bez żadnych zobowiązań. Powiedz nam, jak zmieniłoby się twoje życie? Powiedz, jak spędzałbyś wolny czas? Na co poświęcił byś życie?”

Odpowiedzi były zróżnicowane. Antoine otworzyłaby restaurację. Gaetane stworzyłby farmę. Renaud poświęciłby się muzyce: „Pierwszym moim projektem byłoby dokończenie instrumentu muzycznego, który właśnie tworzę i spróbowałbym wprowadzić go do masowej produkcji. Jednocześnie dawałbym lekcje gry na moim ulubionym instrumencie, który nie jest w tym regionie popularny.”

Użytkownik herfou70 potraktowałby priorytetowo swoją rodzinę: „Jestem ojcem (3 dzieci: 6, 11 i 14 lat) i w rodzinie tylko ja zarabiam. Otrzymywanie podstawowego dochodu pozwoliłoby mi poświęcić więcej czasu rodzinie. Moja żona także miałaby możliwość robienia czegoś poza zajmowaniem się domem, co pozwoliłoby jej się rozwijać.”

Zdjęcia z plakatów inicjatywy “Dochód bezwarunkowy dla wszystkich”.

Osoby wspierające tę inicjatywę zorganizowały na Facebooku konkurs pod nazwą „gwiazda dla życia”. Osoby odwiedzające stronę zachęcane są do zrobienia sobie zdjęcia, jakby były skazane na dożywocie.

Ta idea nie przekonuje jednak każdego. Zdaniem Jeana Christopha Schwaaba, członka niższej izby parlamentu szwajcarskiego, socjaliści nie mogą wspierać propozycji, która

„wyrządzi więcej złego niż dobrego i może okazać się katastrofą dla pracodawców”. Na swoim blogu podaje wyjaśnienie: „Osoby popierające dochód podstawowy twierdzą, że to musi „uwolnić ludzi od obowiązku zarabiania na życie” i doprowadzi do zniknięcia niestabilnych i niskopłatnych miejsc pracy, ponieważ nikt, w związku z zagwarantowaną przez dochód podstawowy płacę minimalną, nikt nie zechce już tych stanowisk. Bardziej prawdopodobny jest odmienny skutek. Ponieważ niski poziom zasiłków nie będzie wystarczający by zaspokoić pierwotne cele inicjatywy, to jest przyzwoitego poziomu życia, beneficjenci i tak będą zmuszeni do pracy, pomimo dochodu podstawowego. Presja zaakceptowania każdej dostępnej pracy nie zniknie.”

Dodaje: „W końcu, bezwarunkowy dochód podstawowy, co najgorsze, na stałe wykluczy z rynku pracy sporą ilość pracowników (za sprawą odmawiania im prawa do pracy): ci, którzy uznawani byli za osoby mające niewystarczający potencjał do zarabiania (np. ze względu na niepełnosprawność, chorobę lub brak kwalifikacji) będą musieli po prostu zadowolić się dochodem podstawowym.”

Jego analiza jest kontrowersyjna, co widać po komentarzach pod wpisem. Jeff Renault wyjaśnia z francuskiej perspektywy dlaczego lewica „śmiertelnie się uwzięli przeciwko” bezwarunkowemu dochodowi podstawowemu: „Lewica końca wieku XIX i XX została stworzona na wartościach takich jak praca i ochrona pracowników. Walka ta, skupia się wokół nigdy nie kończącej się obrony płatnych robotników i świętego Graala płatnych umów na stałe, pomimo, iż ten „status” dotyczy tylko mniejszości.”

Wraz z rozpoczęciem inicjatywy, Hubleur ma nadzieję, że w Szwajcarii rozpocznie się wielka debata społeczna: „Przynajmniej, otworzy to drzwi do wielkiej debaty społecznej i da szansę na zastanowienie się nad tym czego chcemy i do jakiego rodzaju życia dążymy. Od pewnego czasu śledziłem ideę powszechnego systemu zasiłkowego (występującego po wieloma

nazwami). Pamiętam jak na uniwersytecie wiele lat temu dyskutowaliśmy o tym na zajęciach dotyczących niestabilności i więzi społecznych. Pomysł ten, szczerze mówiąc, jest bardzo kuszący i zasługuje na przypatrzenie się mu z bliska. Przypatrując się światu stworzonemu przez obecny model kapitalistyczny, produktywistyczny, w końcu zaczniesz tęsknić za czymś innym, za światem, który każdemu daje lepszą szansę.”

Autor: Stanislas Jourdan

Tłumaczenie: Krzysztof Pawliszak

Źródło: [Global Voices](#)

Licencja: [CC BY 3.0](#)